

Stuhr rozśmiesza Szekspira

„Poskromnię złoŃnicy”
widziałem kilka, ale na
żadnym tak się nie
śmiałem. Śmiali się
wszyscy, prawie przez
trzy godziny. Było coś
oczyszczającego w tym
śmiechu, stał się w
pewnym momencie jakby
wartością samą w sobie.
Nawet — tak —
usprawiedliwieniem
Szekspira.

Bo od jakiegoś czasu, od lat
szczerze mówiąc, nie bardzo
wiadomo co z Szekspirem robić.
Głównie z komediami. Z wyjąt-
kiem „Snu nocy letniej” i „Jak
wam się podoba” (choć czy to
komedia?) wszystkie właściwie
jakiś przygłupawe, za prze-
proszaniem uczonych szekspiro-
logów. Zupełnie nie na nasze
uszy i serca. Usprawiedliwiamy
pana S. tak i siak, ale w głębi
duszy kołaczę się podejrzenie,
że to po nic.

A tu Barańczak, tłumacz nie-
zwykle, proponuje oto nowy
klucz do komedii Szekspira.
Właśnie śmiech. Przede wszyst-
kim śmiech słowa. I intelligen-
cję słowa, które dlatego śmie-
szę, że jest właśnie intelligen-
tne. Słowa komediowych boha-
terów Szekspira są zresztą z
reguły inteligentniejsze od nich
samy. Przybierają ciała głup-
ków, fantastów albo łobuzów

i śmieją się razem z nami.
I może, po cichu, także z nas.

Dobre odczytanie szekspirow-
skiego śmiechu to więcej niż
połowa sukcesu. Jerzy Stuhr
może ani nawet myślał, jak
czarodziejską pateczkę Prospera
dostanie od Barańczaka, gdy
zamawiał u niego nowy prze-
kład. I chwala mu, że nie prze-
oczył ni przecinka w reżyser-
skiej robocie. Przeciwnie — w
tym przedstawieniu aktorzy ba-
wią się słowami nie gorzej niż
my słuchaniem i oglądaniem
aktorów. I nareszcie wiadomo,
po co Szekspir był wielkim
poetą. Nauki moralne płynące
z jego komedii... No tak, oczy-
wiście. Ale dziś śmieją się z
nich najmłodsze licealistki. Zaś
jeśli śmieją się rzeczywiście —
to dlatego, że rozmieszzone sobą
słowa okazują inny, wspaniale
beziinteresowny wymiar naszego
międzyludzkiego porozumienia.

Do tego śmiechu został za-
przejęty dosłownie cały teatr.
I foyer, i korytarze, i scena, i
widownia wreszcie, która też
siedzi na scenie. Tak jak Ba-
rańczak bawił się słowami,
Stuhr bawił się teatrem. Od po-
mysłów aż kipi. Kilkuwersowe
dialogi, innemu reżyserowi nie
zaprzatające głowy dłużej niż
minutę, tu urastają do osob-
nych epizodów, dziełek samych
w sobie. Wszystko, na czele ze
scenografią i aktorstwem, ba-
lansuje na delikatnym pograni-

czu pastislowej szmiry i bra-
wurowego kabaretu. Konwencje
nie mają znaczenia, wszystkie
chwytły dozwolone. Kasia-zło-
nica w pantalonach i gołym
szkielecie pod krynolinę doku-
cza Biance wieszając ją za ręce
i podciągając na linie. Petru-
chio zjawia się na własny ślub
przebrany za punka. Pinałna
scena jest parodią uczt rzym-
skich.

Aktorzy, widać, mają frajdę
nie mniejszą od widzów, a by-
łoby co najmniej niełojalnością
wobec pozostałych wyróżniać
kogokolwiek, wszyscy zasłużyli
na brawa, którymi ich hojnie
odbarzyła premierowa publicz-
ność. Nie szukajmy „wielkich
ról”, zaś określenie „wielkich
jak na ten teatr” krzywdziłoby
niejednego naprawdę doskona-
łego w tym spektaklu aktora.
Nie chodzi o cenzurki. Chodzi
o wygraną teatru. A jeśli wy-
grywa teatr, wygrywamy i my,
wybredni widzowie.

Tadeusz NYCZEK

Teatr Ludowy w Nowej Hucie:
„Poskromnienie złoŃnicy” Wil-
liama Szekspira w przekładzie
Stanisława Barańczaka. Reży-
seria Jerzy Stuhr. Scenografia
Elżbieta Krywka. Muzyka Jo-
lanta Szczerba. Choreografia
Jacek Tomasiak. Premiera 5
czerwca 1991.